



Euroopa Liidu
Nõukogu

Brüssel, 14. juuli 2023
(OR. en)

11725/23

Institutsioonidevaheline
dokument:
2023/0226(COD)

AGRI 395
AGRILEG 135
ENV 835
CODEC 1348

MÄRKUS

Saatja:	Eesistujariik
Saaja:	Alaliste esindajate komitee / nõukogu
Teema:	Määrus, milles käsitletakse teatavate uute genoomitehnoloogiate abil saadud taimi ning toiduaineid ja sööta – <i>Komisjoni ettekanne</i> – <i>Arvamuste vahetus</i>

Delegatsioonidele edastatakse lisas eesistujariigi taustteave eespool nimetatud teemal toimuvaks arvamuste vahetuseks nõukogu (põllumajandus ja kalandus) 25. juuli 2023. aasta istungil.

Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, milles käsitletakse teatavate uute genoomitehnoloogiate abil saadud taimi ning nendest valmistatud toiduaineid ja sööta ning millega muudetakse määrust (EL) 2017/625

Eesistujariigi taustteave

Euroopa Komisjon võttis 5. juulil 2023 toidu ja elurikkuse paketi raames vastu määruse ettepaneku uute genoomitehnoloogiate (NGT) kohta¹. Ettepaneku eesmärk on võimaldada ELi põllumajanduslikul toidutööstusel aidata kaasa Euroopa rohelise kokkuleppe ning strateegia „Talust taldrikule“ ja elurikkuse strateegia innovatsiooni ja kestlikkuse eesmärkide saavutamisele ning suurendada sektori konkurentsivõimet, säilitades samal ajal kõrgetasemelise tervise- ja keskkonnakaitse.

Pärast geneetiliselt muundatud organisme (GMO) käsitlevate kehtivate ELi õigusaktide vastuvõtmist 2001. aastal on NGTde arendamisel tehtud märkimisväärsed edusamme, mis võimaldavad võrreldes tavapäraste aretusmeetoditega muuta taimede geneetilisi omadusi sihipärasemalt, täpsemalt ja kiiremini. Lisaks ei kasutata teatavate tehnoloogiate puhul võõr-DNAd, st DNAd, mis pärineb liikidelt, millega taime ei ole võimalik ristata, ning nende tulemuseks olevaid tooteid ei saa eristada tavapäraste meetoditega saadavatest toodetest.

2018. aastal otsustas Euroopa Kohus, et uued mutageneesi meetodid, mis on tekkinud või mida on peamiselt arendatud pärast direktiivi 2001/18/EÜ² vastuvõtmist, kuuluvad GMOsid käsitlevate õigusaktide kohaldamisalasse ja nende suhtes kehtivad asjaomastes õigusaktides sätestatud kohustused.

¹ Dok 11592/23 + ADD 1.

² Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. märtsi 2001. aasta direktiiv 2001/18/EÜ geneetiliselt muundatud organismide tahtliku keskkonda viimise kohta ja nõukogu direktiivi 90/220/EMÜ kehtetuks tunnistamise kohta.

Kohtuotsuses tõstatatud praktiliste küsimuste selgitamiseks võttis nõukogu 2019. aastal vastu ELi toimimise lepingu artiklil 241 põhineva otsuse,³ milles paluti komisjonil esitada uuring, mis käsitleb NGTde staatust ELi õiguse raames, ja ettepanek, kui see on uuringust lähtuvalt asjakohane.

Komisjon esitas kõnealuse uuringu nõukogule 2021. aastal⁴. Põllumajandusministrid vahetasid 27. mail 2021 uuringu järelduste üle arvamusi ja jõudsid üldiselt kokkuleppele, et NGTsid käsitlevaid kehtivaid õigusakte on vaja ajakohastada⁵.

Pärast ulatuslikku konsulteerimist sidusrühmade ja üldsusega on komisjon nüüd esitanud ka eespool nimetatud NGTsid käsitleva määruse ettepaneku, mida toetab komisjoni Teadusuuringute Ühiskeskuse ja Euroopa Toiduohutusameti teadustöö.

Ettepaneku kohaldamisala ei hõlma kõiki NGTsid, vaid üksnes suunatud mutageneesi ja tsisgeneesi. Lisaks on ettepaneku kohaldamisalast välja jäetud taimed, mis on saadud mis tahes NGTde abil, millega lisatakse geneetilist materjali ristamiseks sobimatutelt liikidelt (võõr-DNA), ning neid reguleeritakse endiselt täiel määral GMOsid käsitlevate õigusaktidega.

³ Nõukogu 8. novembri 2019. aasta otsus (EL) 2019/1904, millega palutakse komisjonil esitada Euroopa Kohtu poolt kohtuasjas C-528/16 tehtud otsuse alusel uuring, mis käsitleb uute geenitehnoloogiate staatust liidu õiguse raames, ja ettepanek, kui see on uuringu tulemustest lähtuvalt asjakohane.

⁴ Dok 8285/21.

⁵ Dok 9022/21.

Ettepanekuga reguleeritakse kahte erinevat NGTde abil saadud taimede kategooriat:

- NGTde abil saadud taimed, mille muundumine võiks toimuda ka looduslikult või mida oleks võimalik saada ka tavapärase sordiaretuse teel (edaspidi „1. kategooria NGT-taimed“). Nende suhtes kohaldatakse enne tahtlikku keskkonda viimist ja turulelaskmist kontrollimenetlust.
1. kategooria NGT-taimede ja -toodete suhtes ei kehti GMOsid käsitlevate õigusaktide nõuded. Neid reguleeritakse kohaldatavate valdkondlike õigusaktide ja horisontaalsete raamistikega, et tagada tervise- ja keskkonnakaitse. Lisaks sellele kantakse need läbipaistvuse ja valikuvabaduse suurendamiseks avalikku andmebaasi. Paljundusmaterjal märgistatakse 1. kategooria NGTna ja sellele staatusele osutatakse taimi käsitlevates ühtsetes sordilehtedes;
- NGTde abil saadud taimed, mis ei kuulu 1. kategooria NGT-taimede hulka (edaspidi „2. kategooria NGT-taimed“) ning mille muundamine on keerukam, kuid mis ei sisalda võõr-DNAd. Kõnealune kategooria kuulub kehtivate GMOsid käsitlevate õigusaktide kohaldamisalasse, samas on nende puhul tuvastamis- ja riskihindamismeetodeid ning seirenõudeid vähesel määral kohandatud. Kuigi 2. kategooria NGT-taimed tuleb märgistada GModena, võivad nende märgised hõlmata teavet NGT-muundustega edasi antud tunnuse kohta, et suurendada läbipaistvust ja anda tarbijatele rohkem teavet. Lisaks võidakse selliste 2. kategooria NGT-taimede puhul, mille tunnused võivad aidata kaasa kestlikule põllumajandusliku toidutööstuse süsteemile, kohaldada teatavaid stiimuleid. Samuti on täiendavad stiimulid ette nähtud juhul, kui teataja või taotleja on VKE. Kõnealuseid stiimuleid ei kohaldata selliste NGT-taimede puhul, millel on herbitsiiditolerantsuse tunnused. Erinevalt GMOsid käsitlevates õigusaktides sätestatust ei saa liikmesriigid loobuda 2. kategooria NGT-taimede kasvatamisest oma territooriumil.

Nii 1. kui ka 2. kategooria NGT-taimed ja nendest valmistatud tooted on mahepõllumajanduslikus tootmises keelatud.

Eesistujariik peab kasulikuks alatatada nõukogus arutelu enne tehnilise läbivaatamise alustamist, et keskenduda ettepaneku peamistele osadele. Sellega seoses esitab eesistujariik aruteluks järgmised küsimused.

Arutelüküsimused

Milline on teie hinnang ettepanekule, pidades silmas kestliku ja vastupidava põllumajandusliku toidutööstuse süsteemi tagamist? Milliseid ettepaneku aspekte peate kõige olulisemaks?
